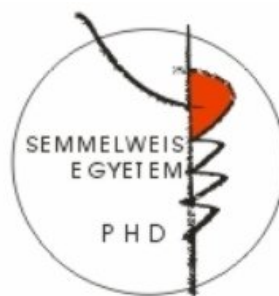

Sport és társadalmi nem a 21. század elején a média tükrében Magyarországon

Doktori tézisek

Dr. Gáldiné Gál Andrea

Semmelweis Egyetem, Testnevelési és Sporttudományi Kar (TF)
Sporttudományi Doktori Iskola
Sport, Nevelés- és Társadalomtudományi Program

Témavezető: Földesiné dr. Szabó Gyöngyi egyetemi tanár, az MTA doktora

Hivatalos bírálók: Dr. Frenkl Róbert Prof. Emeritus, az MTA doktora
Dr. Farkas János Prof. Emeritus, az MTA doktora

Szigorlati bizottság elnöke: Dr. Sipos Kornél egyetemi tanár, CSc
Szigorlati bizottság tagjai: Dr. Vingender István főiskolai docens, PhD
Dr. habil. Ozsváth Károly egyetemi docens, CSc
Dr. Hédi Csaba főtitkár, PhD

Budapest
2007

Bevezetés

A nemek közötti viszonyrendszer változása, valamint annak makroszinten jelentkező hatásai napjaink legfontosabb és legizgalmasabb kérdései közé tartoznak. A társadalmi nem (gender) koncepciója, azaz a nőiességhez és férfiassághoz tartozó normák és értékek, valamint viselkedésformáknak alakulása a nyugati országok társadalomtudományában évtizedek óta kutatások tárgyát képezik. A „Gender Studies” irányzata az utóbbi időkben egyre inkább specializálódik, és ma már a nő – és férfikutatásokban, feminista esszéekben, s az eltérő szexuális beállítottságúakról (homoszexuálisok, leszbikusok) készült tanulmányokban elemzik a férfiak és nők társadalmi pozícióit. A társadalomtudósok számára egyértelművé vált ugyanis, hogy csak az ilyen témájú tudományos kutatások segíthetik elő azoknak a problémáknak a hatékony megoldását, amelyek háttérében a férfiak és nők egyenlőtlenségének kérdése áll.

A sportszociológia viszonylag későn kezdett foglalkozni azzal a kérdéssel, hogy milyen jellegzetességek mutathatók ki a sport területén a nemek viszonyát illetően. Ez azért meglepő, mert más, elsősorban a férfi identitás kialakulásának történetét feldolgozó munkák, ha nem is elsődleges, de mindenképpen kiemelkedő jelentőséget tulajdonítottak a sportnak a férfiasság megalkotásában és újratermelésében. Egyes feminista szerzők megkérdőjelezték ugyan a terület tradicionális férfihegemóniáját, de őket is csak elsősorban olyan témák érdekelték, mint a női sport(olók) diszkriminációja.

A tömegkommunikációs eszközök 20. századi, rendkívül dinamikus fejlődése, és versenysporttal való teljes összefonódása azonban új kutatási dimenziót nyitott ezen a területen; egyre több szakember tett kísérletet arra, hogy a médiatermékek tartalmának elemzésével bemutassa a férfiak és nők sportjának reprezentációjában fennálló mennyiségi és minőségi eltéréseket. Az eredmények egyöntetűen azt mutatják, hogy a nők jelentős hátrányban vannak férfitársaikhoz képest a sportmédiában, s ez a megjelenítés kvantitatív, illetve kvalitatív jellemzőire egyaránt igaz. Utóbbi esetében a külső megjelenés meghatározó szerepét az ún. Kurnyikova –szindróma kifejezéssel jelölik.

Magyarországon mind a média, mind a „gender” jellegű kutatások valójában csak az 1989-1990-es demokratikus átalakulások után indultak meg, olyan vizsgálat pedig, mely a női és férfi sport média általi ábrázolásának specifikumaira fókuszálna, ezt megelőzően nem készült hazánkban.

Célkitűzés

Az értekezés célja, hogy elemezze a társadalmi nem, a modern sport és a média összefüggéseit, valamint feltárja a nemek nyomtatott sportmédia általi bemutatásának jellemzőit Magyarországon.

Kutatásom során nemcsak a napilapok tartalmának kvantitatív és kvalitatív elemzését végzem el, hanem az újságolvasók, a sportújságírók valamint az élsportoló nők véleményének feltárása is törekszem. Utóbbi a nemzetközi gyakorlatban is novumnak tekinthető. Kérdésfeltevéseim egyrészt a napilapok sporttartalmú cikkeinek és fotóinak nemi megoszlására, ennek az olimpiai tudósításokban történő változására, valamint a sportolónők és újságolvasók reprezentációval kapcsolatos értékeléseire vonatkoznak. Az értekezés egyrészt problémafeltáró jellegű, másrészt a kapott adatok és információk elemzésével utal a jelenségek közötti kapcsolatokra is.

Kutatási témámmal kapcsolatban a következő hipotéziseket állítottam fel:

1. **Feltételeztem**, hogy a női sportolók alulreprezentáltak férfitársaikhoz képest a sportsajtóban.
2. **Feltételeztem**, hogy az olimpiai tudósításokban a női és férfi sport reprezentációja kiegyenlítődik.
3. **Feltételeztem**, hogy a sporttémájú fotók esetében a nemek reprezentációjának aránya a cikkek arányával megegyezően alakul.
4. **Feltételezem**, hogy a női élsportolók sportsajtó általi megjelenítésük arányát jobbnak ítélik a valóságosnál.
5. **Feltételeztem**, hogy
 - a férfi olvasók kiegyenlítettebbnek ítélik meg a nemek bemutatásának arányát, mint a nők,
 - az életkor előrehaladtával romlik a női sportolók férfiakkhoz viszonyított reprezentációjának megítélése,
 - a levelező tagozatos hallgatók a nemek megjelenítésének mértékét kevésbé arányosnak vélik, mint a nappali tagozaton tanulók,
 - a magasabb életkorú olvasók a sportág és a sportoló eredményességét tartják döntő tényezőnek a reprezentáció mértékének alakulásában.
6. **Feltételeztem**, hogy a sportszerkesztőség „férfiuralmi terület”, ahol a női sport a férfiak sportjához viszonyított negatívabb megítélése befolyásolja a hírszelekciót.

Módszerek

Kutatásom során törekedtem a kvantitatív és kvalitatív adatgyűjtési technikák ötvöztetésére, ezért három módszert alkalmaztam, melyek a következők voltak :

Tartalomelemzés

A tartalomelemzés során a hazai napilapok közül mintámba három, országos terjesztésű újságot választottam, melyek címdala, illetve sportrovata voltak elemzési egységeim. Ezek közül kettő hagyományos politikai napilap (Népszabadság, Magyar Nemzet), melyek olvasóközönsége jellemzően politikai preferenciák mentén különül el, egy pedig bulvár napilap (Blikk), melyek célközönsége heterogénebb, és tagjai zömében alacsonyabb gazdasági státuszú egyének. Mindhárom napilap kiválasztását emellett elsősorban az eladási listán elfoglalt előkelő helyük indokolta, hiszen a Blikk hosszú évek óta piacvezető, míg a Népszabadság a közéleti napilapok között a legnépszerűbb hazánkban. Az említett laprészek cikkei és fotói alkották kutatásomban a megfigyelési egységeket.

Vizsgálatom során a Népszabadság, a Magyar Nemzet és a Blikk 2004. augusztus 7. és szeptember 5. között, vagyis az athéni olimpiai játékok két hetes periódusában, valamint az azt megelőző és követő egy héten megjelent példányait elemeztem. Az elemzési időszak második felét 2005 megegyező időintervalluma adta.

A cikkek és fotók elemzéséhez (kódolásához) a nemzetközi összehasonlító elemzés kód kategóriáit (változóit és azok attribútumait) használtam.

A statisztikai feldolgozás az SPSS 13.0 szoftver segítségével történt, a hipotézisek bizonyítására chi-négyzet próbát, kétmintás t-próbát, illetve varianciaanalízist alkalmaztam.

A két év összesen nyolc hete alatt 2637 sporttal kapcsolatos cikket vizsgáltam meg, ez a teljes minta elemszáma ($N = 2637$).

Kérdőíves vizsgálat

A kérdőíves felmérést a Semmelweis Egyetem Testnevelési és Sporttudományi Karán végeztem a 2006-os év második felében. A vizsgálatot az egyetem különböző szakjain tanuló, nappali és levelező tagozatos, másod- és harmadéves hallgatóira lokalizáltam; a 401 fős ($N=401$) mintán elvégzett survey vizsgálat csak az adott évfolyamokra, a TF-es hallgatókra, mint alapsokaságra nézve azonban nem tekinthető reprezentatívnak. 223 férfi és 178 nő töltötte ki a kérdőíveket, közülük 124 nappali, míg 277 fő levelező szakon tanul. Az adatgyűjtés önkitöltős kérdőívvel történt.

A válaszadók TF-es hallgató státuszukból adódóan elvileg sportszerető, és a sportot az átlagnál jobban ismerő nők és férfiak, mely tény az eredmények értékelésénél is figyelembe kell venni.

A kérdőív összesen 27 kérdést tartalmazott, melyben nyitott és zárt kérdések egyaránt előfordultak.

A leíró statisztikák elkészítését követően a hipotézisek igazolására kétmintás (független) t-próbát, Pearson-féle korrelációs tesztet, illetve faktoranalízist alkalmaztam.

Mélyinterjú

Az élsportoló nők, valamint az újságírók véleményének feltárására 2006-ban, illetve 2007-ben ún. félstrukturált interjúkat készítettem – a kérdések egy részét előre megfogalmaztam, s ezeket minden interjúalanyomnak feltettem; e kérdések lehetővé tették a sportolónők, illetve a sportújságírók véleményének összevetését. A kérdések másik fele spontán módon merült fel, elsősorban a beszélgetések menetéből adódott.

Összesen 34 sportolónővel, valamint 7 sportújságíróval készítettem interjút, melyeket diktafonon, majd írásban is rögzítettem. Az élsportoló nők mintájába kézilabdázók, vízilabdázók, kajak-kenusok, sportlövők, vívók, úszók, röplabdázók, asztaliteniszezők, tornászok, súlyemelők, teniszezők, illetve kosárlabdázó és cselgáncsozó került.

Az újságírók mintáját a vizsgált újságok sportrovatánál dolgozó két-két sportújságíró, illetve egy olyan kollégájuk alkotta, aki jelenleg rovatvezető-helyettesként dolgozik egy szórakoztató napilapnál. Míg a Népszabadság és a Magyar Nemzet szerkesztőségében nem dolgozik női sportújságíró, a Blikk sportrovatánál sikerült ilyen szakembert találnom, illetve a szórakoztató napilap munkatársa is egy hölgy volt.

A beszélgetések különböző helyszíneken zajlottak, az interjúk időtartama 20 és 90 perc között mozgott.

Eredmények

A kutatás elméleti alapját az a „kultúra –körforgás (circuit of culture) elmélet adta, mely a társadalom kommunikációs áramlatain át cirkuláló jelentések kialakulásában, fennmaradásában, illetve változásában öt tényezőt – a fogyasztást, a reprezentációt, a szabályozást, a gyártást és az identitást - tart meghatározónak. Eredményeimet e dimenziók mentén ismertetem.

Fogyasztás

Az eredmények tükrében az újságolvasási szokásokkal kapcsolatban elmondható, hogy napilapot többen és jellemzően nagyobb rendszerességgel olvasnak, mint bulvárújságot. A sportolónők meglehetősen ritkán tájékozódnak a hagyományos közéleti napilapokból, illetve Blikkből, és elsősorban csak a nagy versenyek időszakában keresik az újságokban a róluk szóló híreket. Elmondásuk szerint ennek legfőbb oka, hogy a lapokban megjelenő sporthírek döntő hányada a férfi labdarúgással foglalkozik, melyet a magyar foci jelenlegi helyzetében méltánytalannak tartanak.

Mind a sportolónők, mind a sportújságírók úgy gondolják, hogy a sportrovatokat döntő mértékben férfiak olvassák, mely magyarázat lehet arra, hogy a hírválogatásban miért a labdarúgás, illetve az elsősorban férfiak által űzött, világszerte népszerű sportágak - úgymint autósport, profi ökölvívás - kap prioritást.

Reprezentáció

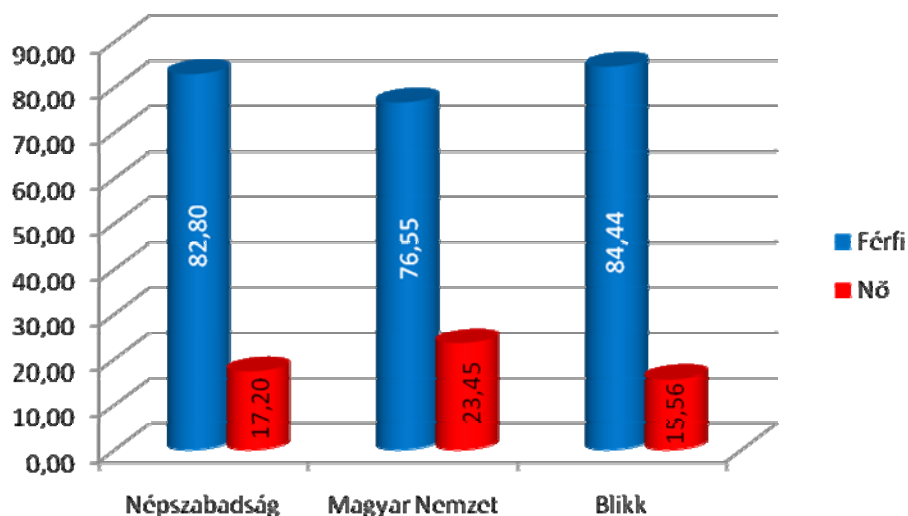
A vizsgált cikkek számát tekintve elmondható, hogy a legnagyobb mennyiségben a Blikk ír a sportról, a Népszabadság és a Magyar Nemzet ettől jócskán elmarad; a két hagyományos napilap megközelítőleg azonos mértékben tudósít az eseményekről, sportolókról. A bulvárlap sportrovata önálló belső címlappal rendelkezik, és terjedelme a politikai napilapokénak többszöröse. A kutatás eredményei szerint a hagyományos lapokat olvasó közönség 69,8%-a kevesli a sportrovatok terjedelmét. A sport iránti átlagon felüli érdeklődés azok esetében látszik leginkább, akik bulvárnapiapot olvasnak. Ők ugyanis még annak lényegesen hosszabb terjedelmű sportrovatát is rövidnek találják.

Az olvasók megítélése szerint a nők sportja mind a politikai napilapokban, mint a bulvárújságban alulreprezentált a férfiak sportjához képest, a nemek közötti különbséget előbbiben nagyobbak, míg utóbbiban kisebbnek vélik.

A tartalomelemzés adatai részben igazolták, részben viszont megcáfolták az olvasók véleményét.

Az összes, adott újságban megjelenő cikk számához viszonyítva a legtöbb nőkről szóló cikk a Magyar Nemzetben (23,45%), majd a Népszabadságban (17,20%), a legkevesebb a Blikkben (15,56%) jelent meg (l. 1. sz. diagram). Megvizsgáltam, van-e összefüggés abban a tekintetben, hogy mely újság milyen arányban közöl a férfiokról, illetve a nőkről cikket vagy képet. A chi-négyzet próba eredménye a következő lett: $\chi^2 = 14.271$, $df = 2$, $p < 0.001$. A

kapott eredmény tehát szignifikáns, az újságok között különbség van a nőkről, illetve a férfiakra szóló cikkek számában.

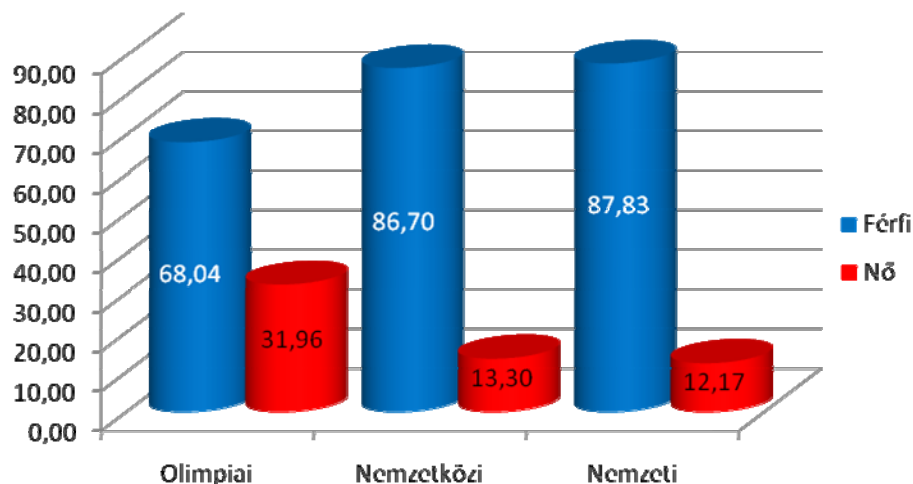
1. számú diagram: A közölt sportcikkek száma (db) napilaponként nemek szerint

A megkérdezetteknek igazuk volt tehát, amikor felülreprezentáltak ítélték a férfi sportolók megjelenítését. Mindkét újságtípus esetén túlbecsülték azonban a nők megjelenítésének arányát, és ebben a kérdésben a Blikk esetén tévedtek a leginkább; a bulvárlapban találtam ugyanis a legnagyobb különbséget a férfiak és nők ábrázolásának egymáshoz viszonyított mértékében.

A statisztikai elemzés azt mutatta, hogy az olvasó nemét, gazdasági aktivitását és életkorát tekintve csak az utóbbi befolyásolja a nemek prezentációjával kapcsolatos véleményt; az életkor előrehaladtával ugyanis romlik a női sportolók férfiakhoz viszonyított bemutatásának megítélése.

Faktoranalízis során korrelációval vizsgáltam és szignifikáns kapcsolatot találtam az életkor és az eredményesség faktorváltozó között, tehát az is elmondható, hogy az idősebbek inkább gondolják azt, hogy az eredményesség, a népszerűség, illetve a sportoló külső megjelenése közül a sportág és a sportoló eredményessége befolyásolja az újságban való megjelenést.

A női és férfi sportolók sportmédia általi ábrázolásának kvantitatív jellemzői az olvasók megítélése alapján változik az ötkarikás játékok időszaka alatt, s ezt a tartalomelemzés adatai is igazolták; az olimpiai versenyekről szóló cikkekben ugyanis hangsúlyosabban vannak jelen a nők, mint az egyéb szintű sportesemények tudósításaiban (l. 2. sz. diagram).

2. számú diagram: A megjelent cikkek aránya a különböző szintű sportversenyekről nemek szerint

A sportolónók döntő többsége a férfiak -jellemzően 70-30%-os arányú-felülreprezentáltságára tippelt. A megítélést nagymértékben befolyásolta sportáguk médiaképessége, eredményessége, a legrosszabb véleménnyel a nagy nemzetközi sikereket elérő, ám tradicionálisan férfias sportágakat – súlyemelés, vízilabda - űző versenyzőnők voltak.

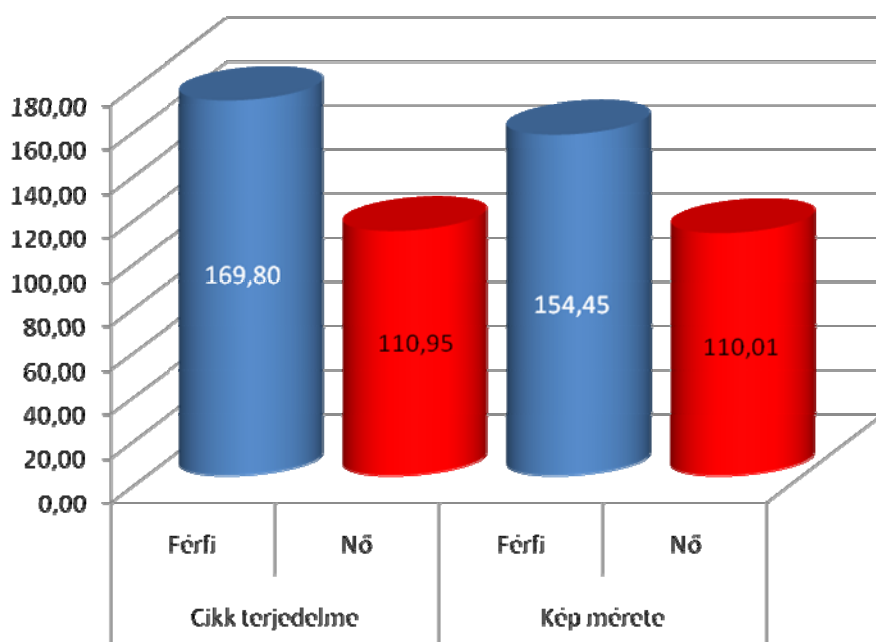
A sportújságírók egyöntetűen a férfi sport médiabeli előnyét említették; a nők megjelenítésének arányát tekintve a két újságíró nő volt a legoptimistább, véleményük szerint a sportrovat 100%-ból átlagban „csak” 60, illetve 70% -ot kapnak a férfiak. Ennél jellemzően nagyobb aránytalanságra tippeltek a másik nem képviselői, melyek közül a legrosszabb a 85-15%-os megoszlás volt.

Sokat elárul a nemek reprezentációs különbségéről, hogy a címdoldalon szereplő sporthír 90,67%-a a férfiakhoz kapcsolódik, és csak 9,33%-ában jelennek meg a nők. A címlapon így közel tízszer annyiszor szerepeltek a férfiak, mint a nők – utóbbiaknak nem könnyű tehát az újság vevőcsalagot oldalára kerülni.

Egy sportolónő kivételével mindenki úgy vélte, hogy a külső fontos, talán csak abban voltak eltérések, hogy ez mindkét nem esetében fennáll-e, és hogy milyen mértékben határozza meg a médiába való bekerülést. A versenyzők több mint fele nagyon fontosnak tartja az attraktivitást, mely amellet, hogy vonzza a média figyelmét, magabiztosságot kölcsönöz a nőknek és férfiaknak, illetve segítheti a támogatók, szponzorok megnyerését is. Úgy gondolják, hogy ez különösen a nők esetében fontos, de a férfi sportolók esetében is egyre

nagyobb szerepet kap. A sportújságírók közül csak a bulvárlap munkatársai erősítették meg határozottan ezt a véleményt.

A cikkek illetve a fotók terjedelmét és a nem összefüggését kétmintást-próbával vizsgáltam meg. A cikkek esetében elmondható, hogy a férfiakról szólóak átlagos mérete nagyobb, mint a női cikkeké. A képek terjedelme esetén az eredmény hasonló, tehát a férfi képek átlagban nagyobbak, mint a nőkről szóló képek (l. 3. sz. diagram).

3. számú diagram: A 2004 és a 2005-ben megjelent cikkek illetve képek átlagos mérete (cm²) nemek szerint

A sportolónők véleménye szerint Magyarországon nem beszélhetünk „Kurnyikova-szindrómá”-ról, melyet az olvasók megerősítettek azzal, hogy a külső megjelenése révén a médiában előnyt élvező sportolók közül is férfiakat említettek nagyobb számban.

Szabályozás

Bár az újságíró szakma már az 1990-es években reagált a női újságírók helyzetének és a nők megjelenítésének problémáira, nem egyértelmű azonban, hogy ez mennyiben terjedt ki a sportsajtó speciális területére. A hazai napilapoknál jelenleg nem működik olyan szabályozás, mellyel tudatosan törekednének a nemek megjelenítésének kiegyenlítésére. Egyedül a Blikk munkatársai számoltak be egy 2004-ben hozott szerkesztőségi intézkedésről, mely szerint a sportújságírók kötelesek minden nap egy női sportolóról szóló cikket elhelyezni a

sportrovatban. A Népszabadság és a Magyar Nemzet újságírói ilyen jellegű kezdeményezésről nem tudtak beszámolni.

Gyártás

A gyártás folyamatának vizsgálata során elsősorban arra voltam kíváncsi, hogy vajon a nemek reprezentációját tekintve milyen vezérelvek irányítják a sportújságírókat. A „kódolók”, akik döntő többségükben férfiak, egyöntetűen úgy válaszoltak, hogy az első és legfontosabb szempont a sportteljesítmény, valamint a labdarúgás dominanciája. Mindhárom napilap rovatvezetője szerint döntő, hogy olyan sportágakat jelenítsenek meg, ami amellet, hogy itthon érdekli az embereket, külföldön is ismert és népszerű. Nem véletlen tehát, hogy a „tradicionális magyar sportág versus világszinten népszerű sportág” probléma a sportújság berkein belül is gondot okoz a reprezentáció arányainak megválasztásánál.

Az újságírók mindannyian úgy ítélték meg, hogy a sportolók neme a hírválogatás során nem játszik szerepet. További válaszaik alapján azonban egyértelművé vált, hogy a csapatsportok eseményeinek megjelenítése során mégis fontos különbségeket okozhat ez a tényező.

Identitás

Az újságolvasók többsége, mintegy 60%-a, részben vagy teljesen egyetértene azzal a kijelentéssel, hogy a nők sportja a férfiakéval egyenértékű. Az újságírók szerint az egyéni sportágakban a nők is lehetnek akkora sztárok, mint a férfiak, de csapatsportokban elsősorban a férfimérkőzések dinamikusabb volta, és ebből adódó látványossága hátrányba hozza a nőket a médiareprezentáció mennyiségét tekintve. A női sport másik problémáját hazánkban, hogy az igazi, a világban is népszerű sportágakban nincsenek kiemelkedő női sportolóink. A híreket jellemzően olyan férfi sportújságírók válogatják, akik a maszkulinitás és feminitás hagyományos koncepciójához ragaszkodnak, éppen ezért mereven elutasítják a férfias sportágakban versenyző nők megjelenítését. A férfiuralmi környezetben dolgozó sportújságírónők mentalitásukban nagymértékben alkalmazkodnak kollégáikhoz, nemükből eredő hátrányos megkülönböztetésről nem számoltak be.

Következtetések

Értekezésemben a társadalmi nem, a sport és a média kapcsolatát elemeztem és megkíséréltem feltárni a nemek reprezentációjának főbb jellemzőit az írott sportmédiában. Empirikus vizsgálatom megkezdése előtt felállított hipotéziseimet a kutatás főbb dimenziói

mentén fogalmaztam meg, verifikálásukra pedig a többféle kutatási metódus által nyert eredmények révén nyílik lehetőségem.

Az a feltételezésem, miszerint a női sportolók alulreprezentáltak férfitársaikhoz képest a sportsajtóban, igaznak bizonyult. A két hagyományos közéleti, valamint a legnépszerűbb magyar bulvár napilap sporttartalmú cikkeinek kvantitatív elemzése egyértelműen a férfiak sportjának nagyobb arányú megjelenítését mutatta. A férfi-női cikkek számát tekintve a vizsgálatba bevont bulvár napilap, a Blikk (84,44% ill. 15,56%) jeleníti meg a legnagyobb különbséggel a nemeket, ezt követi a Népszabadság (82,80%-17,20%), majd a Magyar Nemzet (76,55%-23,45%). A cikkek terjedelmét tekintve is elmondható, hogy mindkét vizsgált év azonos időszakában a férfiakról szóló cikkek átlagos mérete nagyobb volt, mint a női sportolókról szólóké. Ezek az eredmények illeszkednek a női sport alulreprezentáltságát jelző nemzetközi tendenciába.

Második hipotézisemet, miszerint az olimpiai tudósításokban a női és a férfi sport reprezentációjának aránya kiegyenlítődik, elvetettem. Az újságcikkek tartalmának elemzése alapján elmondható, hogy bár javul a nők sportjáról szóló cikkek aránya az olimpiai tudósítások esetében, kiegyenlítődésről azonban nem beszélhetünk. Az ötkarikás játékok időszakában tehát a sportsajtó nagyobb teret enged a nők sportjának, mint egy átlagos periódusban, de ez nem jelent azonos mértékű reprezentációt. Ebben a vonatkozásban eredményeim csak részben egyeznek meg a nemzetközi tapasztalatokkal.

Szintén el kellett vetnem harmadik hipotézisemet, mivel a sporttémájú fotók esetében a nemek reprezentációjának aránya nem a cikkek terjedelmének arányával azonosan alakult. A fotók átlagos méretét tekintve elmondható, hogy ebben a nők szempontjából jobb arányokat találtam, mint a cikkek méretének hasonló jellegű összehasonlítása során.

Igaznak bizonyult viszont következő előfeltevésem, miszerint a női élsportolók sportsajtó általi megjelenítésük arányát jobbnak ítélik a valóságosnál. A velük készített interjúk során ugyanis döntő többségük úgy ítélte meg, hogy egy sportrovat terjedelmét 70%-ban a férfiak, míg 30%-ban a nők sportjáról szóló tudósítások teszik ki. Voltak olyan sportolónők, akik úgy gondolták, hogy a napilapokban nincs különbség a két nem bemutatásának mennyiségében, a vélemények másik végletét két versenyzőnő 90% -os férfireprezentációt feltételező elképzelése jelentette.

A sportoló nemek sajtó általi megítéléséről az olvasók véleményét is feltártam, melyet megelőzően négy alhipotézist állítottam fel; ezek a megkérdezettek nemének, életkorának, és gazdasági aktivitásának (nappali vagy levelező szakos a felsőoktatási intézményben) a reprezentációról alkotott véleményükre való hatására vonatkoztak. Az első alhipotézist, miszerint a férfi olvasók a nőknél kiegyenlítettebbnek ítélik meg a nemek bemutatását, elvetettem. A nem véleményekre gyakorolt hatását vizsgáló statisztikai próba ugyanis nem mutatott szignifikáns eltérést a férfiak és nők véleménye között.

Ugyanakkor a második alhipotézis, mely szerint az olvasó életkorának előrehaladtával romlik a női sportolók férfiakkhoz viszonyított reprezentációjának megítélése, igaznak bizonyult, ugyanis a korrelációs vizsgálat szignifikáns összefüggést mutatott az életkor és a %-ban kifejezett reprezentációs érték között. Meg kell azonban jegyezni, hogy a kapcsolat meglehetősen gyengének mondható.

Nem igazolódott be, tehát elvettem a harmadik alhipotézist, miszerint a levelező szakos hallgatók a nemek megjelenítésének mértékét kevésbé vélik arányosnak, mint a nappali tagozaton tanuló társaik. A statisztikai próba ugyanis nem mutatott szignifikáns különbséget a különböző tagozatra járó diákok véleménye között.

Ezzel szemben negyedik alhipotézisem, mely szerint az életkor előrehaladtával egyre fontosabbnak ítélik a megjelenés szempontjából a sportág és a sportoló eredményességét, beigazolódott. A statisztikai eljárás /faktoranalízis/ ugyanis szignifikáns kapcsolatot talált az életkor és az eredményesség faktor között, míg ez nem állt fent az „életkor”, a „népszerűség” és a „sportoló külső megjelenése” faktorsúly változók között.

Végül utolsó, hatodik hipotézisem is igazolást nyert, ugyanis a sportújságírókkal készített félstruktúrált interjúk során bebizonyosodott, hogy a sportszerkesztőségek „férfiuralmi területek”, ahol a női sport a férfiak sportjához viszonyított negatívabb megítélése befolyásolja a hírszelekciót. A férfi sportújságírók, akik egyértelműen dominálják a szakmát, számos tekintetben alsóbbrendűnek ítélték meg a nők sportját, s ezzel hátrányos helyzetben tartják annak reprezentációját is. Emellett mindhárom napilap hírszelekciójában a férfi labdarúgásról szóló hírek és tudósítások prioritást élveznek, a bulvárlap pedig ezenfelül az elsősorban férfiak által űzött, világviszonylatban rendkívül népszerű sportok – úgymint ökölvívás, autósport - prezentációjának preferenciáját is hirdeti. Mindezen tényezők, illetve a férfias sportok másik nem általi művelésének elutasítása nem teremt kedvező környezetet a nők sportjának nagyobb arányú megjelenítéséhez.

Kutatásom kvantitatív és kvalitatív eredményeit összegezve arra a következtetésre jutottam, hogy hazánkban a nők sportjának média általi bemutatása illeszkedik abba a nemzetközi trendbe, mely a nők sportjának alulreprezentáltságát jelzi. Ezáltal elmondható, hogy a nők – csakúgy, mint a társadalmi élet számos egyéb területén - a sportmédiában is hátrányban vannak, mely azonban nincs összhangban sportbeli teljesítményeikkel. Ezt mi sem jelzi jobban, minthogy a 2004-es athéni olimpián a nyolc első helyezésünk közül ötöt ők szereztek, és még így sem érte utol a róluk szóló tudósítások mennyisége a férfiakét. A napilapok többen foglalkoznak ugyanis a sportág szakírói szerint is lassan minősíthetlenné váló magyar férfi labdarúgással, mint más, a női szakágban jellemzően sikeresebb csapatsportágakkal; nem veszik számba világbajnok női vízilabdázóinkat, olimpiai érmes és helyezett súlyemelőinket, arra várva talán, hogy egyszer a leginkább femininnek tartott sportágakban is lesznek sikeres sportolónőink. Sokan azzal magyarázzák a nők média általi megjelenítésének különbségeit, hogy jóval több férfi sportol, mint nő, aminek nyilván megfelel a valóságnak, de gondoljunk csak arra, hogy a női versenyzők aránya a legutolsó ötkarikás játékokon már megközelítette 40 %-ot. Ezt a tendenciát a sportmédiában még nem lehet érzékelni, pedig egy radikális attitűdbeli változás feltehetően minden tekintetben további pozitív hatást gyakorolna a női sport fejlődésére.

A szerző témával kapcsolatos publikációinak jegyzéke

1. **Gál, A.** (2002). Nők formában? In Földesiné Sz. Gy. - Gál A. (szerk.). *Sport és társadalom*. Budapest: MSTT. 145-154.
2. **A. Gál** (2003). Physical Activity and Health Issues of Women in Hungary. In *Tanulmánykötet II. IV. Országos Sporttudományi Kongresszus*. 174-177.
3. **A. Gál.** (2005). Sociological Aspects of Mediated Women's Sport. In Gy. Sz. Földesi & A. Gál (Eds.). *New Social Conditions in Sport*. Budapest: Hungarian society for Sport Sciences. 94-115.
4. **Gáldiné Gál A.** (2005). Társadalmi nem és média: A női sport megjelenítése a sportsajtóban. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 2: 37-41.
5. **Gáldiné Gál A.** (2007). Esélytelen (?) egyenlőség: A nők megjelenítése a sportsajtóban. *Kalokagathia*, 3. megjelenés alatt.
6. **A. Gál** (). Social Status of Hungarian (Sports)Women Before and After the 1989-1990 Political System Change. *European Journal for Sport and Society*, 2008. megjelenés alatt.

7. **A. Gál, A. Velenczei & Á. Kovács** (). An unchanged situation in a changing society: The Hungarian Case. In Bruce, T., Hovden, J. & Markula, P. (Eds.). *Women in the Olympic Media: A Global Comparison of Newspaper Coverage*. Netherlands & New Zealand: Sense publishers and the Wilf Malcolm Institute of Educational Research. 2007. megjelenés alatt.